

SAID AHMADNING "QARAKO'Z MAJNUM " HIKOYASIDAGI BO'RIXON OBRAZINING TAHLILI .

Akimniyazova Zuxra Aytuniyaz qizi.

Qaraqalpaq mamleketlik universiteti 2-kurs studenti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7031157>

ARTICLE INFO

Received: 22nd August 2022

Accepted: 25th August 2022

Online: 29th August 2022

KEY WORDS

insoniylik , din , vafo , mehr,
sadoqat tushunchalari

ABSTRACT

Said Ahmadning "Qarako'z majnun " asarida haqiqiy sadoqat tasvirlangan .

Qarako'z egasiga shunchalik sadoqatliki hatto uning o'z dinini o'zgartirgan o'g'li odam bo'lsa ham diniga , onasiga, vataniga va yaqinlariga bunchalik sadoqat ko'rsata olmagan haqida bu asarda yoritib berilgan .

O'zbek adabiyotida o'zizning o'z yo'nalishi , dunyoqarashi hamda voqelikka teran yondasha olish qobiliyatiga ega bo'lgan Said Ahmad qalamiga mansub " Qarako'z Majnun " asarining voqealar rivoji kitobxonni o'ziga jalb etmasdan qolmaydi . Asarda Saodat ayaning bir necha farzandalari bo'ladi . Eridan erta ajralgan Saodat aya ham ota ham ona vazifasini bajaradi .

Saodat ayaning farzandlari ichida Bo'rixon obrazi salbiy qarashlarga sabab bo'ladi .

Muallif bu obraz orqali voqelar rivojiga nisbatan kitobxonni salbiy qarashga chorlaydimi yoki har qanday insonni o'z taqdiri sevgan insoni uchun kurashish kerak ekanligini o'qitadimi ?

Muaallif bu orqali o'zi nima demoqchi ?

Asardagi ushbu holatni quyidagicha talqin qilish mumkin. Ham ota ham ona bo'lib farzandalarini ulg'aytirgan Saodat aya Bo'rixoni tarbiyasida xato va kamchilklarga yul quydimikan .

Saodat aya ro'zg'or va farzandalar tarbiyasi bilan bo'lib Bo'rixonga yaxshi tarbiya bera olmadimikan.

Shu bois farzandi dinidan kechdimikan . O'zga dinni qabul qilib , o'z yurtidan tilidan voz kechdi deyish to'g'rimikan .

Kitobxonda turli qarash bilan birga Bo'rixon o'z taqdirini o'zi hal etdi , u o'zi tanladi degan qarash bo'lishi ham mumkin bunday bo'lsa ajab emas .

Shu orada tuxtalib ham o'tishimiz keraki muallif voqelarni u borada kitobxonning shaxsiy qarashlari ehtiyojiga tayanadi .. Asarda ikki marotaba turmush qurib ham o'z baxтини topmagan Qumri obrazi ham kitobxonlarda qiziqish uyg'otadi ...

Saodat aya Bo'rixonga kuyinsinmi yo Qumriga .Har kuni namozini o'qigandan so'ng qizining baxti ochilishi, erining esa haqqiga duo o'qidi . Asardagi bu holatlar ham juda ta'sirli qilib yoritib o'tilgan

O'zbek adabiyotidagi bunday asarlar ko'p , biroq Said Ahmadning qalamiga mansub ushbu asar yosh-u qarini birdek jalb qilishga qodir asardir .

Shu o'rinda Bo'rixon obraziga yana bir bor tuxtaladigan bo'lsak . Saodat aya Bo'rixoni dunyoga keltirgan paytida dalada bo'rilar ham bolalaydi .

Bo'ri bolalagan paytda dunyoga kelgani uchun ham Bo'rixon deya ism quyishgan .

Saodat aya Bo'rixoni boshqa dingga kirgani bilgan payti senni men emas bo'ri tuqan degan gaplari odamni junbushga keltiradi . Ona uchun din -diyonat , milliy - diniy qadriyatlar el - yurtchilik har narsadan ustun turadi .Shuning uchun Bo'rixondan ko'ngli soviydi , uni yuqlikka topshiradi .

Ketar mahali undan yuz o'giradi .Endi ona shahar namozida o'g'lini eslamay qo'yadi .

Hikoyada Saodat ayaning go'zal yoshlik pallalari , Bo'rixoning tug'ilishi va uning boshqa yurtlarda yurib onasi ko'ngilini o'ksitgan noxush qilmishlarining mo'jaz tarixi bayon qiladi .

Vafot etar mahalida ham Saodat ayaning hayot mazmunini , bu dunyoga kelishi va ketish hodisasi juda tabiiy - musulmona anglagani farzandlari hamda nevaralarini chaqirib , ularga qilgan vasiati yaqqol ko'zga tashlanadi . Saodat ayaning oqila ayol bo'lganidan darak beradi .

Said Ahmadning "Qorako'z majnun " hikoyasi yakunida har qanday kitobxonning ko'ziga yosh keltiradigan darajadagi ta'sirli hikoya deyishimiz mumkin .

Saodat aya obrzida men dunyodagi barcha mushtipar ayollar obrazini ko'raman. Olis o'lkalarda qolib ketgan o'g'lini yuliga intizor bulgan onani...

Hikoyada juda katta ma'no -mazmun jamlangan . O'zbekona urf odatlar qadr nolayiq bir farzandning qilmishlarini ko'rsatish orqali ta'kidalanadi .

Darhaqiqat aytib o'tadigan bo'lsak Said Ahmadning bu hikoyasi o'ziga xos mahorat bilan yaratilgan va bu asar

ta'sirchanlik bilan yozilagan asarlar sirasiga keradi .

Saodat aya barcha farzandlariga birdek mehribon edi,baxti ochilmagan qizi Qumriga ham har duosida baxt tiladi.Saodat ayaning iti- Qorako'z Majnun doim onaxonga ergashib,bir zum ham yolg'iz qoldirmaydi,hatto onaxonning farzandlarining uyini ham yaxshi eslab qolgan.Mana shu Qorako'z Majnun,onasini unutib yuborgan -Bo'rixondan ming marta mehrliroq edi Saodat ayaga.Saodat aya kunlab shifoxonada qolib ketganida ham bir on ham shifoxona derazasi yonidan ketmagan-Qorako'z Majnun edi.Saodat ayaning o'limidan so'ng Qorako'z Majnun qilgan harakatlari inson qalbini o'rta yuboradi.Oylab onaxonning barcha farzandlarini uyidan Saodat ayani qidirishni bas qilmadi.Bechora Qorako'z Majnun,odamlarning o'ylamasdan quturgan it deb o'ylashlari oqibati qurboni bo'lib,ko'ksini miltiq o'qlari kemirdi...Vaholanki u egasini qanchalar yaxshi ko'rishini isbotlab berdi.

Darxaqiqat O'zbek adabiyotining zabardast vakili Said Ahmad qalamiga mansub "Qorako'z majnun" asari o'ziga xos mahorat va ta'sirchanlik bilan yozilgan Insonning dindan chiqishi ,O'z ona tilisini unutishi ma'naviyO'lim bilan barobar .Garchi Bo'rivoy tirik qolgan bo'lsa -da aslida O'lib bo'lgan edi.Xo'sh Said Ahmod bu bilan nima demoqchi Insonlarning ma'nan o'limi uning jismonan o'limidan ayanchliroq ekanligi menimcha ogohlantirib qo'ymoqchi.Ona timsoli esa g'oyat ta'sirchan ifodalangan Ayniqsa uning o'limi juda ta'sirli Inson o'zligini Vatanini tilini Oilasini yo'qotsa ham yashayveradi Xuddi Bo'rivoyga o'xshab Ammo bu xaqiqiy yashash bo'lmaydi Ona nima uchun farzandidan kechdi Shuncha kutgan

farzandi axir bag'riga sog' omon keldiku
Lekin Bo'rivoy iymoni bilan birga Vatanni
tilini oilasini O'zbekligini unutib bo'lgandi
Axir Inson hayotida ikkita muhim kun bor
birinchisi dunyoda kelgan kuni ikkinchisi
Dunyoga nima uchun kelganini anglagan
kuni Aynan Shu ikkinchi kun bo'rivoyda
bo'lmadi Anglolmadi Tafakkur qila olmadi
Shu o'rinda Qorako'z majnun laqabli itga
to'xtalsak to'g'ri u jonzot lekin uning ishi
Insonning ishidan ulug'roq bo'ldi Saodat
ayaga yupanch bo'ldi Sodiq bo'ldi xatto
o'limidan so'ng ham Saodat ayani qidirdi

Farzand onasiga itchalik qaray olmasligi
juda ayanchli voqea Zero Insonning
insoniyligini yo'qotishi Fojiadur
Hikoya juda ham ta'sirli. Insonlarni bir-
biriga mehrliroq bo'lishiga, o'z tili, dinini
oyoqosti qilmasdan bu dunyoda yashab
o'tishga chaqiradi. Nahot insonlar, bir it
egasiga qilgan mehr-shafqatni, bir
birlaridan ayasalar... Hikoyada yozuvchi
juda ham og'riqli, mulohazali holatlarni
qalamga olib o'quvchiga oyna tutgandek
go'yo.

References:

1. WWW.ZIYO.COM
2. WWW.ADABIYOT.UZ